چەقبەستنێک لە کوردستان!..
عوسمانی حاجی مارف

کێشە سیاسییەکانی هەرێم لە دوای هەڵبژاردنەکان

لەگەڵ کۆتاییهاتنی هەڵبژاردنەکان، پێشبینی دەکرێت کۆمەڵێک کێشەی سیاسی سەرهەڵبدەن کە ڕەنگە کاریگەریان هەبێت لەسەر پێکهێنان و هەڵبژاردنی حکومەتی نوێ و دۆخی ژیانی خەڵکی کوردستان، بەتایبەتی ئەنجامەکانی هەڵبژاردنی ٢٠/١٠/٢٠٢٤ جارێکی تر جەختی لەسەر هەژموونی بارزانی و تاڵەبانی کردەوە، ئەو هەژمونییەی کە پێشتر بەهێزی چەکداری و لەچوارچێوەی کایەی نفوزی خۆیاندا بەدەستیان هێناوە و سی ساڵ زیاترە قۆرخی دەسەڵاتیان کردووە.
گومانی تیانییە کە بڕیارەکانی دادگای باڵای فیدراڵی عێراق، بۆ ڕێگریکردن لە زۆرینەی ڕەهای بارزانی ئەنجامدراوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دیمان بارزانی نزیکەی دوو ئەوەندەی دەنگی تاڵەبانی هەیە.
ئەم دیمەنە سیاسییە نوێیەی لە ئاکامی دۆخی هەڵبژاردنەکاندا پێشهاتووە، دەتوانێت وەک ئاکامێک بەدوای واقعییەتی کێشەکانی ئەو هەڵبژاردنەندا ببێتە هۆی درێژەدان لە پرۆسەی پێکهێنانی حکومەتدا، چونکە بەو پێیەی کە یەکێتی بە ئەگەرێکی زۆرەوە هەمان تەرخانکردنی پۆستە حکومییەکان وەک کابینەکانی پێشوو قەبوڵ ناکات. بەوەی کە تائێستا لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا، یەکێتی پۆستی سەرۆکی حکومەت و سەرۆکی هەرێمی بەدەست نەهێناوە، ئێسا هەوڵ ئەدات ئەو پۆستانە بەدەست هێنێت، لەهەمانکاتدا لە بەرامبەریدا پارتی هەمیشە پۆستی سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی حکومەتی بەدەستەوەیەو تەنها هەرخۆی بە خاوەنی ئەو پۆستە پێناسەدەکات، لەڕاستیدا نیشانەی مانەوەی دەسەڵاتی بارزانی و پێگەی سیاسییەتی. لەلایەکی ترەوە، یەکێتی لە بەغدا لە ساڵی ٢٠٠٥ەوە پۆستی سەرۆکایەتی عێراقی بەدەستەوەیە، بەڵام پارتی لە ساڵانی ٢٠١٨ و ٢٠٢٢ کێبەڕکێی بۆ ئەو پۆستەش کردووە.
هەڵمەتی ئەم دواییەی تاڵەبانی ئاشکرایە کە زیاتر جەختی لە سەر کەمکردنەوەی هەژموونی بنەماڵەی بارزانی کردووە. تاڵەبانی لەدوای ئەو بانگەشە توندەی لەکاتی هەڵبژاردندا بەکاریهێنا، ئامانجی تەنها پۆستی باڵای زیاتر نییە، بەڵکو ئامانجی پۆستە سەرەکییەکانیشە، وەک ئەو پۆستانەی لە نێوان ساڵانی ٢٠٠٩ بۆ ٢٠١٣ بەدەستی هێنابوو، کە بەرهەم ساڵح بۆ ماوەی دوو ساڵ وەک سەرۆک

وەزیرانێکی بێدەسەڵات خرایە سەر کار. بەڵام پێناچێت بارزانی
جارێکیتر دان بەوەدا بنێت، هەرچەندە دەربارەی سەرۆکایەتی هەرێم،
ئەگەری ئەوە هەیە جێی گفتوگۆ بێت.!
ئاماژەکان بە لەبەرچاوگرتنی ململانێی قوڵی نێوان بارزانی و
تاڵەبانی ئەوە دەردەخەن کە پێکهێنانی حکومەتی نوێ درێژخایەن و پڕ
کێشمەکێش دەبێت، سەرەڕای ئەمەش هەردوولا ئەوە باش دەزانن کە
حوکمڕانی هەرێم هیچ لایەکیان بەتەنیا بۆیان ناچێتەسەر، ئەمە
پێویستی بەوەدەبێت هەردوولایان سازش بکەن و نەرمی نیشان بدەن،
بۆئەوەی حکومەتێک پێکبهێنن کە بتوانێ ئامادەبێ بۆ سەوداو
مامەڵەکردن لەگەڵ بەغدا، بە لەبەرچاوگرتنی ئەو ئاستەنگە
بێشومارانەی کە لە ململانێیان لەبەرامبەر بەغدا دەرگیری بوون،
بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجە بەهەر شێوەیەک بگەنە ئەو ئەنجامەی
حکومەتکەیان پێکبهێنن، زۆنی زەردو زۆنی سەوز ئەو بەڵا سەرسەختەیە
کە هیچکات ڕێگە نادات بەیەکدەستی لەبەغدا دانیشن، ئەمەش
گەورەترین بەربەستە لە کۆتاییهێنانی مامەڵکردن بە بودجەو مووچەو
زۆربەی کێشەکانیان و مانەوەی ناسەقامگیریدا.
هیچ لایەنێک لە بارزانی و تاڵەبانی ناتوانێت بە تەنها و بە
ئاسوودەیی حکومەت پێکبهێنێت، هەروه□ا پێکنایەت تەنها بە ڕێککەوتن
و تەوافوقی نێوان ئەوان و لایەنە سیاسیەکانی تر نەبێت، لەلایەکی
ترەوە هیچ یەکێک لەو دوو لایەنە سەرەکیە دەستبەرداری دەسەڵات
نا بێت. یەکگرتوی ئیسلامی، کە ئاماژەی بەوەدا بەهۆی نا□□ازیبون لە
ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بەشداری حکومەتی داهاتوو ناکات، بەڵام
یەکگرتوو ئەوە باش دەزانێت کەهیچ پێگەیەکی لە حکومەتدا نا بێت،
تەنها بەکار دەهێنرێت، بۆیە نارەزایەتی دەکات، کە ئەم
نارەزایەتیەش لەو قەیرانەی تێیکەوتووە رزگاری ناکات.
لەهەمانکاتدا نەوەی نوێ بەجیا لەوەی لە لیستی سێیەمدایە، بەڵام
پێگەیەکی سیاسی وەهای نیە کە بتوانێ لەپێکهێنانی حکومەتدا مامەڵە
و گەمەیەکی جدی و یەکلایکەرەوە بکات، نەوەی نوێ لەگۆمێکی لێڵدا
مەلە دەکات. واتە پێکهێنانی حکومەتی نوێ، بەدوای ململانێیەکی
سەختەوە ئەنجامی پێکهێنانی رادەگەیەنرێت، کە ڕەنگە چەند مانگێک
بخایەنێت، ئەمەش لەئەنجامی ناکۆکی نێوان لایەنە سیاسیەکانە،
بەتایبەتی نێوان هەردوو حزبی سەرەکی، لە هەمانکاتدا هەلومەرجی
سیاسی هەرێمی و عێراق و ناوچەکەش کارگەری دەبێت.
لەکاتێکدا کە بارزانی دەبێت هەوڵی زۆر گەورە بدات بۆ پاراستنی
دەستکەوتەکانی پێشوتری و پاراستنی پێگەی سیاسی خۆی لە حکومەتی
هەرێمدا، تەنانەت ئەگەر ئەو ناچاریەش هەیە، کە دەستبەرداری
ڕێککەوتنەکانی پێشوەختە بێت لەسەر کەرکوک، یان پشکی هەرێم لە

بودجەو چۆنیەتی دابەشکردنیدا، هەروەها ڕاگرتنی کێبڕکێی لەسەر پشکی سەرۆک کۆمار لە حکومەتی عێراقدا، ئەوەی گرنگە بە بارزانی دەستبەرداری پۆستی سەرۆکی هەرێم و سەرۆک وەزیران نابێت، چونکە ئەگەر دەستبەرداری پۆستی سەرۆکایەتی هەرێم و سەرۆک وەزیران ببێت، ئەوا شکۆی سیاسی لەدەست دەچێت و پێگەی دادەبەزێت.

لەهەر حاڵەتێکدا گەر دواجار حکومەت پێکبهێنرێت، ڕووبەڕووی کۆمەڵێک تەحەدا دەبنەوە کە گرنگترینیان بریتین لە:

دەرگیربونیان لەگەڵ قەیرانی ئابوری، کە کێشەکانی پەیوەندی بەغداو هەولێر واپێدەچێت ئەو قەیرانە بگەیەنێت بە ئاستێکی باڵاتر، بەتایبەتی بەشێکی زۆر لەسەرچاوەی داهاتەکانیان کۆنترۆڵکراوە، لەم حاڵەتەدا کەمبونەوەی داهات یەخەیان پێدەگرێت، لەلایەکی تریشەوە دیار نیە کە حکومەتی هەرێم لە ڕێڕەوی "پرۆژەی گەشەپێدان" کە پرۆژەیەکی گەورەی ئابوریە لە عێراقدا بەشی چۆن دەبێت، ئەگەر کابینەی حکومەتی نوێ نەتوانێت بە شێوەیەکی کاریگەر بچێتە سەر کێشەکانی، ئەوا بەرزبونەوەی ڕێژەی بێکاری دەتوانێت ببێتە هۆی ناڕەزایەتیەکی بەرفراوانی جەماوەری و ناسەقامگیری ئابوری و دارایی زیاتر لە هەرێمدا.

لەهەمانکاتدا گومانی تێدانیە کە داواکاری هاووڵاتیان بە موچەو باشترکردنی بارودۆخی ژیان و پێداویستی و خزمەتگوزاریەکان زیادیکردووە. هەر دابەزینێک لە وەڵامی ئەم داواکاریانەدا بێمتمانەیی زیاتر دەکات و دەبێتە هۆی ناڕەزایی بەربڵاو لەئاستێکی بەرفراوانی جەماوەریدا، ناکۆکی کێشەکانی "تەوتین و هەژماری من" ئاسۆیەکی ئەرێنی ناخوێنێتەوە.

لەهەمانکاتدا بەردەوامی هەڕەشە ئەمنیەکانی دۆخی ناوچەکە لەبابەتی داعش و مەترسی فراوانبونەوەی شەڕو هێرشکاری ئیسرائیل لە ناوچەکەدا، حکومەتی هەرێمی لە چاوەڕوانیدا ڕاگرتووە، جگە لەوەی کە حکومەتی هەرێم مەیلی بەرامبەر بە لایەنێکی نێودەوڵەتی هەیە و دوژمنایەتی لایەنێکی دیکەی نێودەوڵەتی دەکات، ئەم حاڵەتە دەیخاتە سەر ڕێڕەوێک بە ململانێ و تەسفیەکردن، هەروەها دابەشبونی پاشکۆبونیان، بارزانی بە تورکیا و تاڵەبانی بە ئێران، دەرگاکردنەوەی زیاتری سنورەکان بە لەشکرکێشی سەربازی تورکیا و ئێران، بەردەوامی بۆردومانەکان کە دۆخی ئەمنی کردۆتە تەحەدایەکی گەورە. هەر شکستهێنانێک لە پاراستنی ئاسایشدا، ململانێ ناوخۆییەکان زیاتر دەکات و دۆخی هەرێم دەخاتە بەردەم چەقبەستنێک و رودانی کارەسات.

سەردانی سودانیش بە هەرێم و دیداری لەگەڵ چەند لایەنێکدا، جگە لە نمایشێک و هەوڵی دەستەمۆکردنی زیاتری لایەنەکان، تروسکایەکی تیا

نەبوو لە پەیوەند بە ژیان و بەرژەوەندی خەڵکەوە.
حکومەتی داهاتووی هەرێم، ڕووبەڕووی ئاستەنگی گەورە دەبێتەوە کە مەترسی لەسەر ئایندەی هەرێم دروست دەکات. تەنانەت خەونی بانگەوازی یەکڕیزی “کورد” بە ئەبەدی خراوەتە دوڕیانێکی بنبەست و چەقبەستوەوە، ئەو یەکڕیزیەی کە گوایە کۆتایی بە زۆنی زەردو سەوز بهێنێت!، بەڵکو ئەگەری ئەوە زیاتر نیشان ئەدرێت کە ببێتە دوو هەرێم.

هەڵبەتە ئەوە ڕۆشنە کە ئەم دۆخە نالەبار و پڕقەیرانە لە دواجاردا وەک هەمیشە بەسەر ژیان و گوزەران و نەبونی ئاسایش بەسەر کرێکاران و خەڵکی زەحمەتکێش و هەژارو بێکارو نەداردا دەشکێتەوە، بۆیە پێویست دەکات، جەماوەری ناڕازی بە ئامادەیی یەکڕیزی و ڕێکخراوەیی و سەراسەری ناڕەزایەتیەکانیان بەرنە پێشەوەو دەخالەتی ڕاستەوخۆ بکەن لە دابینکردنی ژیان و چارەنوسی خۆیاندا، ئەم هەڵبژاردنەو پرۆسەی پێکهێنانی حکومەتەکەیان ئەوەی زیاتر رۆشنکردەوە کە هیچ ئاسۆیەکی ل□ بەردەم بەرژەوەندی دانیشتوانی هەرێمدا نەهێشتۆتەوە، جگە لەوەی نارەازتەیەکانیان بەهێز کەین.